GÜVEN ORTAMI ARTIRILMALI AB İLE İLİŞKİLER CANLANDIRILMALI

2018-2020 dönemini kapsayan yeni Orta Vadeli Program'da iyimser hedefler yer alıyor. Küresel finansman koşullarındaki elverişli ortamın önümüzdeki dönemde de korunacağı öngörülüyor. Hedeflerin tutturulması için yurt içinde güven ortamını artıracak, kapsamlı bir ekonomik reform programının yanı sıra en büyük ihracat ve finansman pazarımız olan Avrupa Birliği ile ilişkilerin yeniden canlanması şart.

2018-2020 dönemini kapsayan yeni Orta Vadeli Program (OVP) açıklandı. Ekonomide büyümenin üç yıl boyunca her yıl yüzde 5,5 olarak gerçekleşmesi hedefleniyor. Program dönemi sonunda enflasyonun yüzde 5'e, işsizliğin yüzde 9,6'ya düşeceği tahmin ediliyor.

OVP'nin temel amaçları olarak; makro ekonomik istikrarın korunması, beşeri sermaye ve iş gücü kalitesinin yükseltilmesi, yüksek katma değerli üretimin yaygınlaştırılması, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi, istihdamın artırılması ve gelir dağılımının iyileştirilmesi belirlenmiş.

Dünya ekonomisindeki gelişmelerin de analiz edildiği OVP'de, geçen yılın ikinci yarısından itibaren toparlanmakta olan küresel iktisadi faaliyetlerin özellikle gelişmiş ülkelerdeki güçlenen büyüme görünümüyle yukarı yönlü seyrettiği ifade edildi. Küresel kriz sonrasında ivme kaybeden ve 2016'da yüzde 2,3 ile en düşük artış seviyesini gören dünya ticaret hacminin 2017'de yüzde 4, 2018'de yüzde 3,9 artması bekleniyor.

Orta vadede Türkiye ekonomisinde nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurt içi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, yatırım ve ihracata dayalı bir büyüme yapısı amaçlanıyor. Bu dönemde üretken alanlara yönelik yatırımlarla desteklenen, verimlilik artışına dayalı bir büyüme stratejisiyle her yıl yüzde 5,5 büyüme hedefleniyor.

Geneline bakıldığında kâğıt üzerinde çok güzel gözüken pembe bir tablo çizilmiş durumda. Ama ortaya konan çerçevenin iç tu-

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

tarlılığında sorunlar var. Bunların başında da döviz kurları geliyor. Hesaplamalarda baz alınan ortalama dolar kuru 2018'de 3.8, 2019'da 3.9, 2020'de 4 olarak hesaplanmış. 2017'de yüzde 19 artan ortalama dolar kuru, 2018'de yüzde 4, 2019'da yüzde 5, 2020'de ise sadece yüzde 3 artması planlanmış. Yani enflasyonun çok altında kalacak ve önümüzdeki üç yılda TL değerlenecek. Hem de FED'in faizleri artırdığı ve piyasadan para çekmeye başladığı bir süreçte.

TL'deki değerlenmeye rağmen ihracat artış hızının da ithalattan daha yüksek olması öngörülmüş. Ayrıca özel sektörün ve vatandaşların daha çok tasarruf yapacağı, kamunun ise tasarruf bir yana daha fazla harcama yapacağı öngörülmüş. Kamunun artan harcamasının daha fazla borçlanma veya daha fazla vergi olarak nasıl yansıyacağı ise ekonomi için ayrı bir risk oluşturuyor.

Değerlenen TL'ye rağmen ihracat-ithalat dengesinde böylesine bir dönüşüm, ancak katma değeri ve rekabet gücü yüksek üretimin artmasıyla mümkün olabilir. Bunun için de yatırımların ciddi şekilde artması lazım. Ekonomide hala dünyanın kırılgan beşli sınıflamasında görüldüğü, komşularda yaşanan çatışmaların sürdüğü, AB ile ilişkilerin bozulduğu bir ortamda bu da kolay olmayacak.

Peki bu OVP ekonomi aktörlerine pusula olabilir mi? Bunun için hem kendi içinde tutarlı, hem de birbirini takip eden programların birbiriyle tutarlı ve uygun olması lazım. Tabii bir de OVP'de ilan edilen hedeflerin büyük ölçüde tutturulmuş olması gerekir. Hedefler tutmuyorsa veya ortaya konan hedefler sonraki her yıl değişiyorsa, OVP'ler yol gösterici bir pusula olma fonksiyonu görmez. İlk OVP 2005 yılında ilan edilmişti. Bu yıl 15. OVP yayınlandı. Geçmiş performans karnesi olumlu değil. Konan hedeflerin pek çoğu tutturulamadığı gibi hedeflerin tutarlılığı da korunmuyor. Bir yıl için konulan hedef, sonraki yıl değiştiriliyor.

2018-2020 dönemini kapsayan yeni OVP'de de son derece iyimser hedefler yer alıyor. OVP metnine baktığınızda çizilen çerçevenin "Küresel finansman koşullarındaki elverişli ortamın önümüzdeki dönemde de korunacağı" kabulüne dayandığı görülüyor. OVP, gelişmekte olan ülkelere fon akımının 2018'de artma eğilimini sürdüreceği beklentisi içinde. Türkiye'nin ekonomik gidişini en fazla etkileyecek jeopolitik riskler konusunda ise jeopolitik sorunların azalacağı beklentisi var. Oysa FED faiz artışına devam etmenin yanı sıra piyasadan para çekmeye başlıyor. Jeopolitik alanda riskler ve gerilimler artıyor. Bunun somut yansıması olarak silah harcamaları ve vergiler artırılıyor. Yani risklerde bir hafifleme yok, hatta tırmanış var.

Özetle OVP hedefleri bu kur ve enflasyonla inandırıcı ve yol gösterici durmuyor. Belli ki yüzde 5 üzerinde büyümeyi önce yazalım sonra altını da buna göre dolduralım denmiş. Ama bu büyümeye nasıl ulaşılacağı konusunda tutarlı ve ikna edici bir senaryo ortaya konamamış. Temenni ve niyetlerle geçiştirilmiş.

Hem TL'nin değerlenip, hem enflasyonun düşürülmesi, hem de yüksek büyüme için çok olumlu şartların hayata geçirilmesi lazım.

Yurt içinde güven ortamını artıracak kapsamlı bir ekonomik reform programının yanı sıra en büyük ihracat ve finansman pazarımız olan AB ile ilişkilerin yeniden canlanması şart. Aksi halde inandırıcılığı zaten baştan sıkıntılı OVP ile özel sektörün ve piyasaların kendilerine yol çizmesi mümkün gözükmüyor.